

Midden-West-Vlaanderen zet in op ondernemerszin en (ver)nieuw(end) ondernemerschap

oktober 2017

Wat doet een regio ...

- Met de hoogste ondernemers- en overlevingsgraad van (West-)Vlaanderen?
- Met het laagste aantal stopzettingen en het laagste aantal oprichtingen van (West-)Vlaanderen?
- Met een totaal aantal vrouwelijke ondernemers dat slechts een derde (35,8%) is van het totaal aantal ondernemers?
- Met de ondernemersuitdagingen vandaag en morgen: vergrijzing, werkbaar werk, combinatie werk- en privéleven, ...?

Partnerschap: Samenwerkingsverband Versterkt Socio-economisch Streekbeleid Midden-West-Vlaanderen.

Deze nota kadert binnen uitdaging 2 'Het economisch aantrekkelijk houden én versterken van Midden-West-Vlaanderen' van het ESF-project 'Samenwerkingsverband Versterkt Socio-economisch Streekbeleid Midwest' en stelt een aantal projecten en acties voor om de ondernemerszin/-cultuur en (innovatief) ondernemerschap in Midden-West-Vlaanderen te ondersteunen en te stimuleren.

Context: de regio Midwest is in beweging

De regio Midden-West-Vlaanderen kent, net als andere regio's in Vlaanderen, **belangrijke evoluties op het vlak van intergemeentelijke en regionale samenwerking.**

We denken hierbij in het bijzonder aan de volgende **twee bewegingen**:

- De voorbije jaren vormde zich een interlokale vereniging van 17 gemeenten, de **ILV Associatie Midwest**, die eind 2017 verder verzelfstandigd wordt tot een dienstverlenende vereniging (DVV) met rechtspersoonlijkheid.
 - ⇒ 16 van de 17 gemeenten van de arrondissementen Roeselare en Tielt zullen deel uitmaken van de DVV Midwest. Enkel de gemeenteraad van Dentergem besliste om niet deel te nemen.
- De socio-economische streekwerking via RESOC/SERR Midden-West-Vlaanderen wordt sinds het **vernieuwd streekbeleid** (2015) van Minister Muyters niet langer structureel betoelaagd vanuit de Vlaamse overheid (wel nog vanuit de provincie West-Vlaanderen).
 - ⇒ In plaats van de structurele betoelaging, voorziet de Vlaamse overheid de mogelijkheid van projectmatige financiering via de ESF-call 'Versterkt Streekbeleid'. Deze nieuwe financieringslijn is gekoppeld aan een sterker initiatief vanuit de lokale besturen. Op die manier krijgen de gemeenten meer als vroeger een centrale rol in het socio-economisch streekbeleid.

Dit project situeert zich met andere woorden op een interessant **scharniermoment**: enerzijds de beweging van besturen in Midwest om sterker intergemeentelijk samen te werken, anderzijds de herpositionering van het socio-economisch streekbeleid.

Tegelijk spelen in de achtergrond ook nog andere actuele en relevante bestuurlijke evoluties over de bestuurlijke schaal van gemeenten (vrijwillige fusie) en de herpositionering van de provincies.

Samenwerkingsverband Versterkt Socio-economisch Streekbeleid Midwest

In 2015 - 2016 maakte de regio Midden-West-Vlaanderen werk van het herdenken van een vernieuwend en vooral meer activerend socio-economisch streekbeleid. Dat resulteerde in de indiening en goedkeuring in januari 2017 van het ESF-dossier '**Samenwerkingsverband Versterkt Socio-economisch Streekbeleid Midwest**'.

Hiermee scharen 16 lokale besturen (via de ILV Associatie Midwest - Midwestoverleg), de provincie West-Vlaanderen, de sociale partners (ACV, ABVV, VOKA, UNIZO en Boerenbond), VDAB, WVI, RESOC Midden-West-Vlaanderen en de POM West-Vlaanderen zich de komende jaren achter de realisatie van een ambitieus en actiegericht samenwerkingstraject inzake de socio-economische ontwikkeling van de regio Midwest.

Met het ESF-project wil de regio **2 grote uitdagingen** aanpakken:

- ⇒ *Uitdaging 1: Creatie van een groter draagvlak op lokaal en interlokaal beleidsniveau om de gekende/erkende regionale socio-economische uitdagingen om te zetten in een daadkrachtig én actiegericht socio-economisch Streekbeleid; geformuleerd in een breed bekrachtigde Streekagenda.*

Lokale besturen moeten sterker nadenken over wat hen bindt op socio-economisch vlak, en hoe ze de economische sterkmakers/troeven van de streek eenvormig en actief (mee) kunnen uitdragen (zowel intern als extern). Bedoeling is een gedragen streekagenda op te maken en uit te voeren voor de periode 2019 - 2024.

- ⇒ *Uitdaging 2: Het economisch aantrekkelijk houden én versterken van Midden-West-Vl.*

Hoe versterkt het industriële, ondernemende Midden-West-Vlaanderen zijn economische troeven als welvarende en competitieve regio én hoe geven we iedereen de kans om daar aan mee te werken?

Deze brede socio-economische uitdaging laat zich concreet vertalen in **3 grote actielijnen**:

- *Stimuleren van (inclusief) ondernemerschap in Midden-West-Vlaanderen.*
- *Integrale aanpak van de krapte op de arbeidsmarkt door het maximaal integreren en activeren van maatschappelijk, kwetsbare doelgroepen in een gepaste job.*
- *Zuurstof en toekomst geven aan de handelseconomie en de lokale diensten.*

Om tegemoet te komen aan de hierboven geformuleerde, prioritaire socio-economische uitdagingen opteert de regio voor een resultaatgerichte aanpak via **twee sporen**:

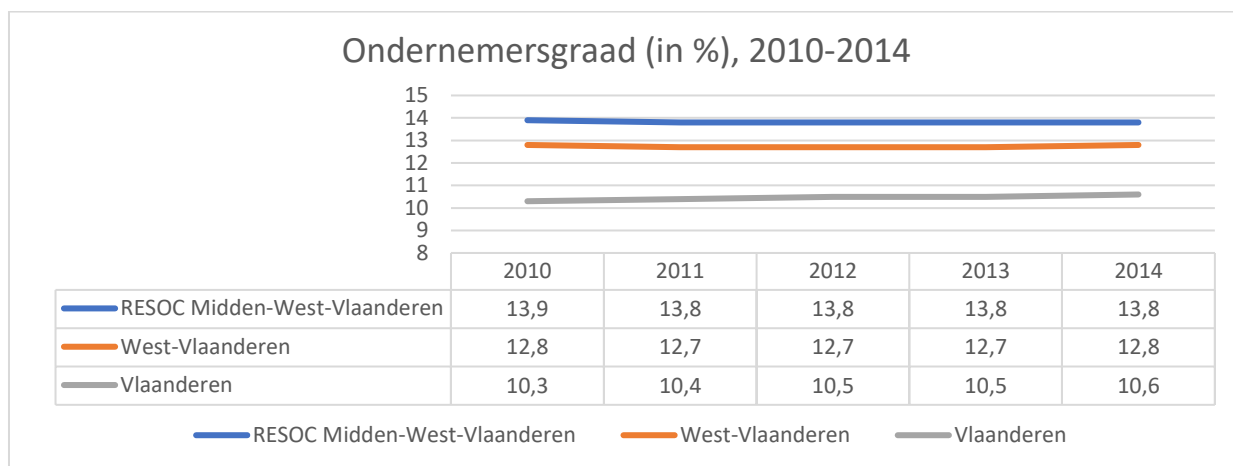
- *Het uitwerken van een socio-economische streekagenda voor Midden-West-Vlaanderen onder begeleiding van een externe procesbegeleider, nl. Idea Consult.*
- *Het opzetten en uitvoeren van concrete acties.*

De twee sporen worden steeds gevoed en uitgebouwd in nauwe samenspraak met het Midwestoverleg/ILV Associatie Midwest, het RESOC en andere relevante partners.

Ondernemend Midden-West-Vlaanderen?! Enkele parameters uitgelicht.

❖ Ondernemersgraad: hoe ondernemend is de regio?

De ondernemersgraad toont de verhouding van het aantal zelfstandigen en helpers naar woonplaats ten opzichte van de bevolking van 15 tot 64 jaar.

Grafiek 1: Ondernemersgraad (in %), 2010 - 2014¹ (m.u.v. Dentergem)

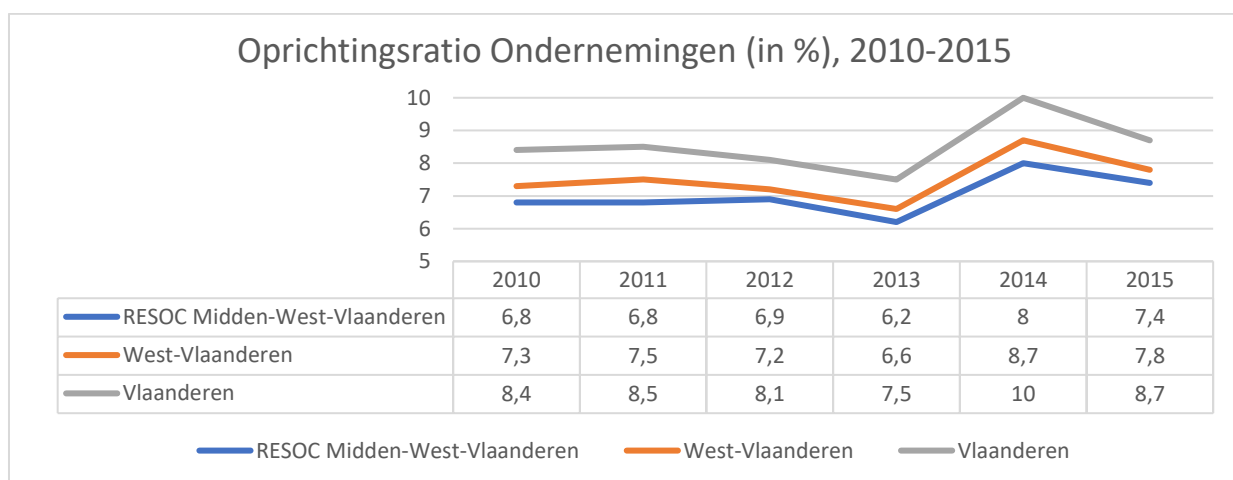
Bron: POM West-Vlaanderen, Afdeling DSA – Verwerking: RESOC Midden-West-Vlaanderen

De regio Midden-West-Vlaanderen heeft een hogere ondernemersgraad in vergelijking met de provincie West-Vlaanderen en Vlaanderen.

De ondernemersgraad in de regio Midden-West-Vlaanderen, West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest blijft nagenoeg constant.

❖ Oprichtings- en stopzettingsratio

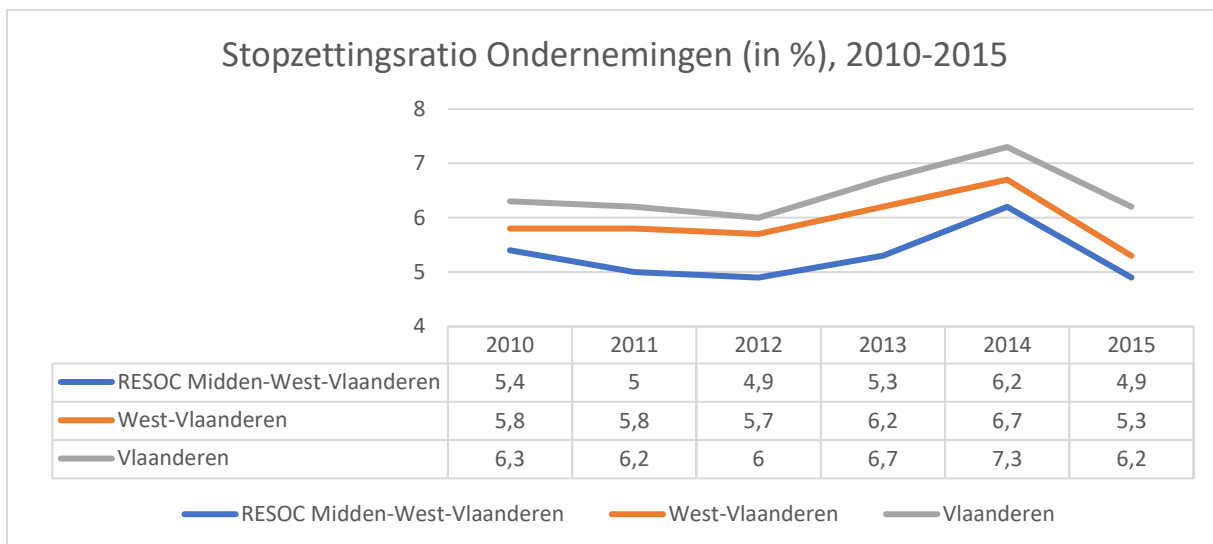
De oprichtingsratio geeft het aantal oprichtingen weer, in procent, ten opzichte van het aantal actieve ondernemingen. Terwijl de stopzettingsratio procentueel het aandeel stopgezette ondernemingen weergeeft t.o.v. het aantal actieve ondernemingen.

Grafiek 2: Oprichtingsratio Ondernemingen (in %), 2010 - 2015 (m.u.v. Dentergem)

Bron: POM West-Vlaanderen, Afdeling DSA – Verwerking: RESOC Midden-West-Vlaanderen

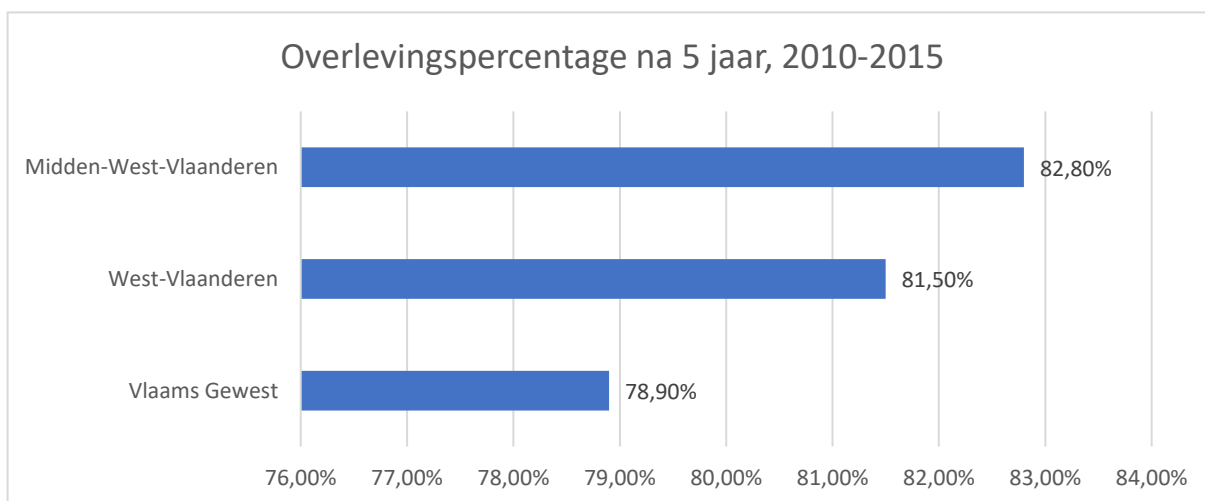
¹ De data m.b.t. 'de ondernemersgraad' en 'het aantal zelfstandigen naar leeftijd en geslacht' (tabel 1) voor 2010 en/of 2015 zijn niet voorhanden.

Grafiek 3: Stopzettingsratio Ondernemingen (in %), 2010 - 2015 (m.u.v. Dentergem)
Bron: POM West-Vlaanderen, Afdeling DSA – Verwerking: RESOC Midden-West-Vlaanderen

In de regio worden minder ondernemingen opgericht in vergelijking met de provincie en Vlaanderen. Anderzijds kent Midden-West-Vlaanderen het laagste percentage stopzettingen in de provincie en Vlaanderen.

❖ Overlevingspercentage

Grafiek 4: Overlevingspercentage na 5 jaar, 2010 - 2015 (m.u.v. Dentergem)
Bron: POM West-Vlaanderen, Afdeling DSA – Verwerking: RESOC Midden-West-Vlaanderen

Na vijf jaar is 82,80% van de nieuwe ondernemingen nog steeds actief in Midden-West-Vlaanderen. In vergelijking met Vlaanderen ligt dit overlevingspercentage bijna 4% hoger.

❖ Aantal zelfstandigen & helpers naar leeftijd en geslacht voor Midden-West-Vlaanderen '10 - '14

Aantal zelfstandigen en helpers naar leeftijd en geslacht voor Midden-West-Vlaanderen, 2010 - 2014												
	Mannen						Vrouwen					
	<30	30-40	40-50	50-60	>60	Totaal	<30	30-40	40-50	50-60	>60	Totaal
2010						14.375						8.082
2011	1.241	2.997	4.185	3.358	2.647	14.473	739	1.773	2.431	1.881	1.169	7.992
2012	1.299	2.900	4.170	3.435	2.715	14.519	772	1.708	2.466	1.880	1.186	8.012
2013	1.271	2.784	4.119	3.546	2.810	14.530	783	1.644	2.473	1.958	1.201	8.060
2014	1.157	2.448	4.227	3.611	2.855	14.638	841	1.660	2.426	2.000	1.228	8.145

Tabel 1: Aantal zelfstandigen en helpers naar leeftijd en geslacht voor Midden-West-Vlaanderen, 2010 - 2014 (m.u.v. Dentergem)

Bron: POM West-Vlaanderen, Afdeling DSA – Verwerking: RESOC Midden-West-Vlaanderen

Het *totaal aantal zelfstandigen* is beperkt toegenomen, namelijk met 1,4%.

Het aantal ondernemers is het sterkst vertegenwoordigd bij de *leeftijdscategorieën 40 tot 50 jaar en 50 tot 60 jaar* en dit voor zowel mannen als voor vrouwen.

Het *aantal jonge ondernemers (<30 jaar)* is beduidend lager in vergelijking met de andere leeftijdsgroepen. Dit komt zowel tot uiting bij mannen als bij vrouwen.

Het aantal jonge, mannelijke starters (<30 jaar) neemt af. Anderzijds is er een stijging (13,8%) merkbaar van het *aantal jonge, vrouwelijke starters* voor de periode 2011 - 2014.

De *leeftijdscategorie 30 tot 40 jaar* vertoont, bij zowel mannen als vrouwen, een daling van het aantal ondernemers.

Bij de *leeftijdscategorieën ouder dan 50 jaar* is er een stijging merkbaar. Het *aantal vrouwelijke ondernemers* ligt opmerkelijk lager dan het aantal mannelijke ondernemers.

Op een totaal van 22.783 ondernemers voor Midden-West-Vlaanderen is 35,8% een vrouwelijke ondernemer/helper in 2014².

❖ Aantal zelfstandigen & helpers naar leeftijd en geslacht, 2010 - 2014

Aantal zelfstandigen & helpers naar leeftijd en geslacht, 2010 - 2014									
	RESOC Midden-West-Vlaanderen			West-Vlaanderen			Vlaanderen		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2010	14.375	8.082	22.457	65.985	38.669	104.654	301.717	160.618	462.335
2011	14.473	7.992	22.465	66.489	38.545	105.034	306.418	161.451	467.869
2012	14.519	8.012	22.531	66.791	38.348	105.139	310.280	162.176	472.456
2013	14.530	8.060	22.590	67.019	38.381	105.400	313.061	163.742	476.803
2014	14.638	8.145	22.783	67.466	38.677	106.143	317.139	166.193	483.332

Tabel 2: Aantal zelfstandigen en helpers naar leeftijd en geslacht, 2010 - 2014 (m.u.v. Dentergem)

Bron: POM West-Vlaanderen, Afdeling DSA – Verwerking: RESOC Midden-West-Vlaanderen

De toename van het aantal zelfstandigen in Midden-West-Vlaanderen ligt met 1,4% beduidend lager dan de toename met 4,5% in Vlaanderen. De toename in Midden-West-Vlaanderen houdt gelijke tred met de toename in West-Vlaanderen.

² Voor de provincie West-Vlaanderen bedraagt dit percentage 36,4% en voor Vlaanderen 34,4%.

❖ De regio-specifieke sterktes en aandachtspunten samengevat

Sterke punten

- De regio beschikt over de *hoogste ondernemersgraad* van (West-)Vlaanderen.
- Midden-West-Vlaanderen kent het *minst aantal stopzettingen* van (West-)Vlaanderen.
- Het *overlevingspercentage* ligt beduidend hoger t.a.v. (West-)Vlaanderen.
- Het *aantal ondernemers* stijgt.
- Het aantal ondernemers binnen de leeftijdscategorie *50 tot 60 jaar* neemt toe.
- Een lichte *stijging* is merkbaar bij de *jonge, vrouwelijke starters* (<30 jaar).

Aandachtspunten

- De regio kent het *laagste aantal oprichtingen* van (West-)Vlaanderen.
- De leeftijdscategorie van *30 tot 40 jaar* kent een *daling* van het aantal ondernemers.
- Het aantal *jonge, mannelijke ondernemers* (<30 jaar) *daalt*.
- Het totaal aantal *vrouwelijke ondernemers* is slechts iets meer dan *een derde (35,8%)* van het totaal aantal ondernemers.

Conclusie

Uit bovenstaande analyse is het duidelijk dat de regio Midden-West-Vlaanderen een ondernemende regio is, die echter een weinig vernieuwend economisch landschap kent.

We kunnen stellen dat er **3 grote uitdagingen** zijn voor de regio:

- Het stimuleren van de ondernemingszin en de ondernemerscultuur via een specifiek doelgroepenbeleid m.b.t. jongeren, vrouwen, ...
- (Startende) ondernemingen ondersteunen en stimuleren tot (ver)nieuw(end) ondernemerschap.
- Uitdragen (zowel intern als extern) dat Midden-West-Vlaanderen een economisch, performante regio is.

En nu?! Actie ondernemen!

❖ Gericht op leerlingen secundair en hoger onderwijs

‘Ondernemerschap’ wordt niet zomaar bij iedereen met de paplepel meegegeven. Vooral jongeren uit het secundair en hoger onderwijs willen we meer in aanraking laten komen met alle aspecten van ondernemerschap om hun ondernemingszin (goesting om te ondernemen) aan te scherpen en te prikkelen.

- **Actie: Ondernemer voor de klas.**

‘Ondernemer voor de klas’ is een jaarlijks initiatief van Vlajo vzw waarbij de ondernemer, bedrijfsleider of manager laatstejaarsstudenten uit het secundair en hoger onderwijs inspireert en informeert met hun ondernemers- of carrièreverhaal. Bedoeling is de jongeren een beter beeld te geven van wat ondernemen en werken in een onderneming vandaag betekent en hen zo te helpen bij hun nakende studie- of beroepskeuze.

Stand van zaken: in uitvoering.

Via gerichte communicatie met bedrijven uit de sectoren agro-voeding en nieuwe materialen streven we er naar om meer bedrijven en/of ondernemers warm te maken om deel te nemen.

In het licht hiervan werden volgende communicatieacties uitgevoerd: artikel in RESOC-nieuwsbrief, een bericht op sociale media, een gerichte mailing naar de agro-voedingsbedrijven en kunststofverwerkende bedrijven, naar de sociale economiebedrijven en een mailing naar de schepen bevoegd voor economie.

We streven ernaar om vanuit de regio jaarlijks 3 tot 5 nieuwe bedrijven te laten deelnemen.

‘Ondernemer voor de Klas’ vindt plaats van 15 januari tot en met 9 maart 2018.

- **Actie: Workshop ‘Ontdek de ondernemer in jezelf’ tijdens Food@Work Live.**

[Food@Work LIVE](#) is de job- en opleidingsbeurs voor de voedingsindustrie die voor de 4de maal georganiseerd wordt in het Huis van de Voeding op donderdag 23 november 2017.

Via technische workshops en actieve demo's rond techniek, kwaliteit, logistiek en veiligheid, ondervinden de leerlingen welke kennis en vaardigheden nodig zijn om in een voedingsbedrijf aan de slag te gaan. Anderzijds willen we hen ook goesting doen krijgen om eventueel als zelfstandig ondernemer in de voedingssector aan de slag te laten gaan.

Stand van zaken: in voorbereiding.

In samenwerking met Howest en Unizo wordt een workshop uitgewerkt die de leerlingen prikkelt tot ondernemerschap en die hun ondernemerszin aanwakkert.

De workshop zal op 23 november 4 maal gegeven worden.

We kunnen per sessie 15 tot 20 leerlingen bereiken (3de graad van het secundair onderwijs en het 7de jaar: studiegebied Handel, richtingen ASO, studiegebied Voeding of Sociaal-Technische Wetenschappen).

- **Actie: Workshop 'Ontdek de ondernemer in jezelf' tijdens TechnoTielt.**

[TechnoTielt](#) is een tweejaarlijkse actieve job- en opleidingsbeurs voor de sector van de nieuwe materialen (kunststoffen en synthetische materialen) die voor de 3de maal in Tielt georganiseerd wordt op 8, 9 en 10 februari 2018.

Voor de leerlingen van de 3de graad secundair onderwijs (ASO, BSO en TSO) werken we een workshop uit rond ondernemerschap.

Stand van zaken: in voorbereiding.

Op basis van de evaluatie van Food@WorkLIVE wordt bekeken of de workshop eventueel moet worden bijgestuurd.

We mikken op 15 tot 20 leerlingen per sessie.

Deze actie vindt plaats op 9 februari 2018

- **Actie: Disseminatie Techclass**

Techclass is een jaarlijks initiatief van Stichting Onderwijs en Ondernemen van Unizo.

Deze actie loopt in het voorjaar en biedt de kans aan leerkrachten en ondernemingen om ondernemerszin en -schap bij jongeren aan te wakkeren. De leerkrachten geven een les op de werkplek waarbij ze meteen kennismaken met de praktijk.

RESOC Midden-West-Vlaanderen wil actief meewerken aan de communicatie rond Techclass voor onze regio. Hierbij zal ook actief worden gezocht naar potentiële werkplaatsen om de leerlingen te laten proeven van de mogelijkheden zoals duaal leren en andere leervormen op de werkvloer.

- **Actie: Innovatiekampen voor de speerpuntsectoren agro-food en nieuwe materialen.**

Tijdens een innovatiekamp gaan studenten hoger onderwijs of leerlingen uit de 3de graad secundair onderwijs in multidisciplinaire teams de uitdaging aan om een innovatieve en creatieve oplossing te bedenken voor een reële uitdaging die hen door één van de deelnemende bedrijven voorgelegd wordt. Per kamp nemen er 80 à 100 leerlingen deel en kunnen 4 specifieke bedrijfscases van respectievelijk 4 bedrijven aangepakt worden.

Stand van zaken: in voorbereiding.

De voorbereidende gesprekken met Vlajo vzw, Alimento en de POM WV (Fabriek voor de Toekomst Nieuwe Materialen / Voeding) zijn lopende om in het voorjaar van 2018, 2 innovatiekampen te organiseren.

- **Actie: PlanTrekkers.**

PlanTrekkers is een serious urban game, ontwikkeld door ew32, om ondernemerszin bij jongeren (17-25-jarigen) te prikkelen en om de persoonlijke competenties aan te scherpen.

De tool bestaat uit 3 fases:

- Voortraject: afnemen van individuele competentietesten i.f.v. de samen te stellen teams.
- Game: de teams gaan met een tablet zelfstandig op pad in hun stad/gemeente en gaan langs bij verschillende dienstverleners (bv. bank, ondernemersloket, ...) om hun 'ondernemersprobleem' op te lossen.

- Na-traject: samen met de spelers wordt een groepsevaluatie gehouden. Daarnaast is er ook individuele evaluatie voorzien per leerling om zijn of haar competenties nog beter in kaart te brengen.

Stand van zaken: in voorbereiding.

Mogelijke uitrol: voorjaar 2018.

- **Actie: In het spoor treden van straffe madammen?!**

Conceptidee: Samen met een aantal partner-organisaties wordt werk gemaakt van de organisatie van een reeks van korte 1 dags-stages waar een 25-tal jonge, vrouwelijke (eindejaars)studenten van de West-Vlaamse hogescholen, stage kunnen lopen bij succesvolle, vrouwelijke ondernemers of hogere kaderleden met managementfuncties.

Alle studentes en vrouwelijke bedrijfsleiders die meewerken aan het project worden na afloop uitgenodigd op een finaal moment waarbij een tweetal ondernemers en een tweetal studentes hun ervaringen en impressies verwoorden. Dit finale uitwisselingsmoment staat open voor alle hogeschool eindejaarsstudenten (m/v).

Stand van zaken: de actie moet nog opgestart worden.

- **Actie: Roadshow 'Entrepreneurship@School'.**

Tijdens de Global Entrepreneurship Week krijgen de leerlingen en/of studenten, dagelijks de kans om over de middag of 's avonds een workshop of inspiratiesessie te volgen. Mogelijke thema's: succesverhalen, falingen, verhouding werk- en gezinsleven, vrouwelijk ondernemerschap, student-ondernemer, sociaal ondernemerschap, etc.

Stand van zaken: de actie moet nog opgestart worden.

De Global Entrepreneurship Week vindt jaarlijks plaats in november.

- **Actie: Uitwerken van een bootcamp: 'Sociaal ondernemerschap: iets voor jou?'**

Conceptidee: Leerlingen/studenten laten kennismaken met het sociaal ondernemerschap waarbij ze een casus voorgelegd krijgen en tijdens een creatieve brainstorm naar een oplossing moeten zoeken.

Stand van zaken: de actie moet nog opgestart worden.

❖ **Acties die bijdragen tot het ondersteunen en stimuleren van (ver)nieuw(end) ondernemerschap**

- **Actie: Wegwijsbrochure voor ondernemers**

Een goede habitat ontwikkelen voor ondernemers, dat is waar een ondernemingsvriendelijk klimaat voor staat. Hoe kunnen lokale besturen hiermee aan de slag gaan?

Vanuit een eerste (snelle) screening blijkt dat op de meeste gemeentelijke websites informatie m.b.t. de opstart van een eigen zaak summier en/of moeilijk terug te vinden is.

RESOC Midden-West-Vlaanderen wil de lokale besturen ondersteunen door het ter beschikking stellen van een zogenaamde wegwijsbrochure voor (nieuwe) ondernemers.

Stand van zaken:

Vanuit RESOC Midden-West-Vlaanderen worden de krijtlijnen uitgezet en wordt verdere input gevraagd aan experten instanties (Actie voor Starters, Unizo, Voka, VLAIO,...) om de folder inhoudelijk verder vorm te geven. Lokale besturen zullen zelf ook nog eigen informatie kunnen opnemen indien zij dat wensen.

- **Actie: Uitwerken v.e. traject m.b.t. het stimuleren van (ver)nieuw(end) ondernemerschap.**

Conceptidee: organisatie van een reeks van infosessies en/of workshops waarbij CEO's, managers, directieleden geïnspireerd en geïnformeerd worden m.b.t. de volgende thema's: exponentieel denken, lean management, intrapreneurship, sociaal ondernemerschap,...

Stand van zaken: de actie moet nog opgestart worden.

Rond specifieke thema's zal er concreet samengewerkt worden met de regierol Sociale Economie en andere relevante partners.

- **Regiocommunicatie**

Onze regio Midden-West-Vlaanderen kan zich op economisch vlak nog meer profileren door het uitdragen van zijn economische sterktes en troeven.

Via kleinschalige acties worden (toekomstige) bewoners, bezoekers, bedrijven en bollebozen geïnformeerd over de troeven, kansen en mogelijkheden van deze ondernemende en economisch performante regio.

Concreet:

- Dagdagelijkse berichtgeving via de RESOC-facebookpagina.
- Pilotproject facebookwedstrijd: 'Bij welk verborgen pareltje bevindt onze RESOC-medewerker zich?' (najaar 2017).
- Periodieke nieuwsbrieven en nieuwsflitsen.
- Opstart van een bedrijvenketting ter versterking van de sociale cohesie en netwerking.

Stand van zaken: in uitvoering.